

KLATRETRÆET, NATUR OG IDRÆT

LÆREPLAN 2023-2024

RAPPORTEN ER HENTET: 02-05-2023
HERNING KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

INTRODUKTION.....	2
Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?).....	4
DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG.....	5
Børnesyn.....	5
Dannelse og børneperspektiv	5
Leg	6
Læring	6
Børnefællesskaber	7
Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	7
Samarbejde med forældre om børns læring.....	8
Børn i udsatte positioner	9
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	9
DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - FOKUSOMRÅDER.....	11
Samspil og relationer	11
Evaluerende pædagogisk praksis	11
ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN.....	13
Inddragelse af lokalsamfundet (og forældrebestyrelsen).....	13
Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	13
DE SEKS LÆREPLANSTEMAER.....	15
Alsidig personlig udvikling	15
Social udvikling.....	16
Kommunikation og sprog	17
Krop, sanser og bevægelse.....	18
Natur, udeliv og science	19
Kultur, æstetik og fællesskab	20

INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

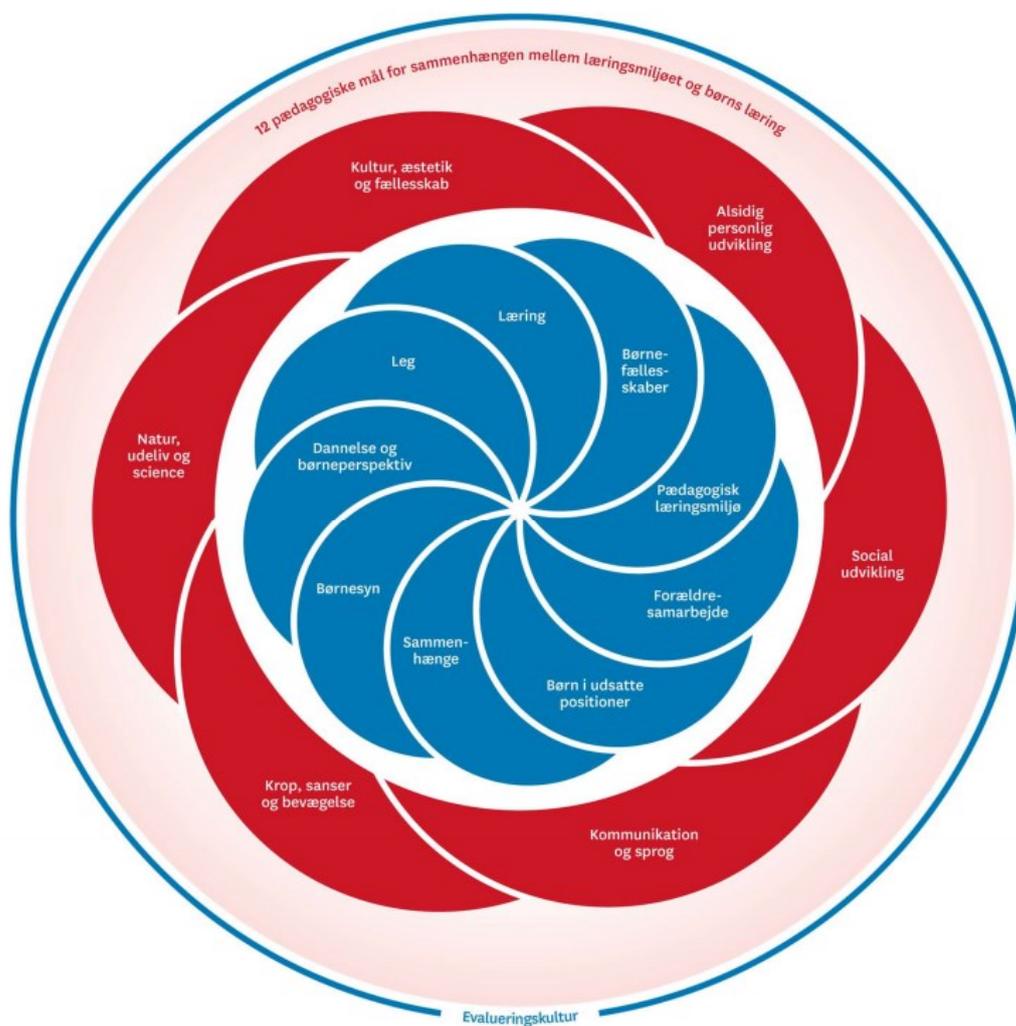
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Klatretræet er en kommunal aldersintegreret daginstitution med børn fra 0- 6 år. Vi er normeret til 35 vuggestuebørn og 135 børnehavebørn.

Vi er en institution der med høj faglighed vil sikre børns leg, relationer og udvikling med udgangspunkt i vores værdier. Med nærvær i mindre grupper har vi fokus på Natur, Sang og Pædagogisk idræt.

Vi har det Grønne spirer flag, som er Friluftsrådets mærkningsordning for daginstitutioner, der har fokus på udeliv, natur og miljø samt en grøn og sund hverdagskultur.

Vi er certificeret pædagogisk idrætsinstitution.

Vi er én blandt syv pionerinstitutioner i hele Danmark, der siden september 2016 har været med til at udforme et nyt koncept, nemlig SangGlad i samarbejde med Sangens hus. Det betyder at vi i juni 2017 også blev certificeret med en SangGlad profil. I 2023 er vuggestuen certificeret som Sanglad mini.

Vi flyttede i april 2018 til ny matrikel og en nybygget institution. Vi bor nu side om side med Kibæk skole og SFO samt Kibæk krydsfelt.

Vi tilbyder det sunde frokostmåltid til alle børn. Vuggestuebørn og en lille gruppe af de yngste børnehavebørn spiser i Klatretræet, mens alle de andre børnehavebørn går over til Kibæk krydsfelt og spiser. Kibæk krydsfelt leverer maden til os.

Vi har kort afstand til grønne områder, som vi benytter så ofte så muligt.

Personalet har gennemført kursusforløbet Herning model Dagtilbud, som er centreret om det evidensbaseret program De utrolige år (DUÅ).

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG

Børnesyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan kommer vores børnesyn til udtryk i hverdagen og i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer i vores dagtilbud?
- Hvordan lykkes vi med at skabe rammerne for et godt børneliv, hvor der er plads og ro til at være barn?
- Hvordan oplever børnene, at vi ser dem som kompetente og selvstændige i vores pædagogiske praksis?
- På hvilke måder arbejder vi med børn som aktive medskabere af egen udvikling?

Refleksion

Vi er nysgerrig på det enkelte barn og på børnefællesskabet.

Via observationer ser vi børnene; bestræber os på at forstå sammenhængene imellem børnenes adfærd og den kontekst som de færdes i. Vi tror på, at når vi skaber mening for barnet skaber vi også motivationen hos barnet til at gøre sit bedste. Vi understøtter barnet i hvordan og at vi tror på de kan. Vi har faglige drøftelser på de ugentlige gruppemøder, hvor vi drøfter hvilke tiltag der skal arbejdes med omkring et enkelt barn eller en gruppe børn. Disse drøftelser kan f.eks. udspringer af observationer, information eller en undring fra forældre.

Vi har igennem det sidste år evalueret på rutine situationer. Her har vi i høj grad inddraget barnets perspektiv via iagttagelser og børneinterview. Som resultat af disse evalueringer har vi ændret siddepladser til frokost samt pladser i garderoben med mere.

Vi er meget nysgerrig på hvordan vi fremadrettet i endnu højere grad kan inddrage børnenes perspektiv.

Dannelse og børneperspektiv

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan forstår vi dannelse? Og hvordan afspejles den forståelse i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

Refleksion

Vi er nysgerrig på det enkelte barn og på børnefællesskabet.

Via observationer ser vi børnene; bestræber os på at forstå sammenhængene imellem børnenes adfærd og den kontekst som de færdes i. Vi tror på, at når vi skaber mening for barnet skaber vi også motivationen hos barnet til at gøre sit bedste. Vi understøtter barnet i hvordan og at vi tror på de kan. Vi har faglige drøftelser på de ugentlige gruppemøder, hvor vi drøfter hvilke tiltag der skal arbejdes med omkring et enkelt barn eller en gruppe børn. Disse drøftelser kan f.eks. udspringer af observationer, information eller en undring fra forældre.

Vi evaluerer løbende på rutine situationer. Her har vi i høj grad fokus på barnets perspektiv via iagttagelser og børneinterview.

Vi er meget nysgerrig på hvordan vi fremadrettet i endnu højere grad kan inddrage børnenes perspektiv.

Leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan oplever børnene i vores dagtilbud, at vi anerkender og skaber rum for legen i den hverdag og i det pædagogiske læringsmiljø, vi tilrettelægger for børnene?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvad gør vi for, at børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Refleksion

Gennem leg, samvær og aktiviteter bestræber vi os på, at gøre børnene selvstændige, styrke deres selvværd og lære dem at omgås andre børn på tværs af alder. Vi finder det værdifuldt at børnene er nysgerrige og interesseret i hinanden.

Vi arbejder med materialet "Fri for mobberi" fra Mary fonden.

Personalet understøtter børnenes leg ved at guide dem og udvide legen. De hjælper børnene til at få øje på hinanden igennem legegrupper. De snakker - og øver med børnene, hvordan de kan invitere sig selv med i en leg eller invitere andre med i en leg.

Personalet italesætter, at det er alles ansvar at alle har det godt og at vi skal hjælpe hinanden.

Der arbejdes løbende igennem året med "Fri for mobberi", men der er særlig fokus på konceptet fra 1.juni og hen over sommeren.

På gruppemøder er der fokus på børnenes relationer og hvilke børn der har brug for hjælp fra de voksne. Det fysiske læringsmiljø i institutionen indrettes efter hvilke emner der arbejdes med og hvilke lege, børnene viser interesse for.

Læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
- På hvilke måder har vi fokus på læring gennem hele dagen (i både leg, aktiviteter og rutiner)?
- Hvad er vores rolle i forhold til at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i børneinitierede lege og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkedes med at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer ud fra en bred læringsforståelse?

Refleksion

Vi arbejder meget struktureret omkring planlægningen af aktiviteter i Klatretræet. Vi planlægger temaforløb på ca. 3 mdr. ad gangen, som der arbejdes med i hele huset. Det fokus der arbejdes med under temaet tilpasses børnene i den enkelte gruppe.

Der udfyldes et skema hvor emnet beskrives, hvorfor emnet er valgt, der opstilles læringsmål for perioden, der beskrives hvilke aktiviteter og tiltag der skal arbejdes med under hvert læreplanstema, der beskrives på hvilken måde forældrene skal inddrages og der sættes dato for evaluering og eventuelle devalueringer.

I planlægningen af aktiviteter er der også leg på skemaet. Her understøtter personalet de enkelte børn og børnegrupper som der har brug for særlig guidning samt følger generelt børnenes initiativer i legen og hjælper med at folde legen ud.

Vi har mange gode faciliteter i Klatretræet, og via planlægningen af aktiviteter sikrer vi, at alle grupper gør brug af udearealer, motoriksalen, interaktivt gulv med mere.

Vi har beskrevet de forskellige rutiner; hvad vi gerne vil børnene, lærer og hvordan personalet understøtter dem. Dette evalueres løbende med metoder som børneinterview og iagttagelser.

Vi har en opmærksomhed på at inddrage alle børn i leg og aktiviteter samt at alle børn har nogle gode relationer til andre børn og voksne.

Vi er nysgerrig på de børn som trækker sig i leg, aktiviteter samt relationer. Her drøftes på gruppemøder hvilke tiltag der skal arbejdes med for at inkludere børnene.

Vi har igennem hele dagen stor fokus på dannelse og kommunikative strategier. Personalet understøtter børnene i hvordan man mest hensigtsmæssigt kommunikere med hinanden; sætter ord på børnenes verden og deres hensigter overfor hinanden og har fokus på samtalen samt turtagning.

Børnefællesskaber

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi pædagogisk med at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer?
- Hvordan understøtter vi forældrenes rolle i forhold til at bidrage til velfungerende børnefællesskaber i vores dagtilbud?
- I hvilke situationer er det lykkedes os at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor alle børn er med?

Refleksion

Vi arbejder ud fra de to mål spor

1. At alle børn bliver en del af fællesskabet.
2. At alle børn bliver så dygtige de kan.

Det, at alle børn har en primær pædagog, at børnene er tilknyttet en fast gruppe med faste voksne, gør at vi har et rigtigt godt overblik over de børn, som møder udfordringer i deltagelse og i samspillet med de andre børn.

Den pædagogiske tilgang til et barn i en udsat position afhænger i høj grad af barnets behov. Vi ser barnet, lytter og bestræber os på at forstå hvad der udfordrer og den adfærd barnet udviser. Vi ser forældrene som meget vigtige samarbejdspartnere og en ressource i arbejdet omkring børn i udsatte positioner. Vi arbejder med udgangspunkt i Herning Model Dagtilbud og bruger udviklingsplaner som arbejdsredskab.

Vi har faglig sparring på gruppemøder, med AKT, på RCM (Resource Center Møde) hvor vi har mulighed for sparring med relevant fagpersonale som talepædagog, sagsbehandler, sundhedsplejerske og psykolog. Der afholdes Fælles forum møder, Netværksmøder samt opfølgingsmøder efter behov. Vores oplevelse er, at vi i meget høj grad lykkes med at skabe trivsel og deltagelse for alle børn i Klatretræet.

Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?

- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Oplever vi, at vi har brug for mere eller en anden viden og kompetence for at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø gennem hele dagen?

Refleksion

I Klatretræet arbejder vi struktureret omkring planlægning af de voksenstyret aktiviteter, med udgangspunkt i de styrkede pædagogiske lærerplaner. Vi planlægger med udgangspunkt i emner der arbejdes med i hele institutionen over en længere periode. Dette giver mulighed for gentagelser og fordybelse hos børnene, samt sikrer, at vi kommer omkring alle læreplanstemaer. Vi oplever at fordybelsen og gentagelserne er en medvirkende faktor til at børnene opnår de læringsmål vi stiller op. Vi har beskrevet hvad vi gerne vil børnene skal lære i rutinesituationerne og på hvilken måde det pædagogiske personale understøtter. Dette evalueres løbende med forskellige metoder som f.eks. iagttagelse, afkrydsning eller børneinterview.

Vores mål er gennem et trygt og pædagogiske læringsmiljø; hvor legen skal være det grundlæggende, at personalet støtter op om det enkelte barns læring ved at gå foran, bagved og ved siden af samt guider og opmuntrer. Personalet agerer i hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter og voksenplanlagte forløb i dagligdagen.

Vi medtænker dannelse i alle pædagogiske læringsmiljøer.

Vi er optaget af at sikre et godt børnemiljø og har fokus på at alle børn har gode relationer.

Personalet arbejder efter Herning Model Dagtilbud. Derudover er der tovholdere på Pædagogisk idræt, SangGlad og Natur. Vi har desuden IT ambassadører, AKT vejledere og Sprogvejleder i huset.

Samarbejde med forældre om børns læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

Refleksion

Den daglige kommunikation med forældrene foregår via AULA. Her sender vi nyhedsbreve, ugeplaner, dagbøger og billeder ud. Det er også her, forældre udfylder ferieperioder og giver besked hvis barnet er sygt eller holder en fridag. Vi opfordrer forældrene til at skrive små beskeder om f.eks. hvem der henter på AULA så personalet kan fokusere på at blive hos børnene og hjælpe med den gode aflevering om morgenen.

Vi opfordrer til, at forældrene afleverer barnet inden de planlagte pædagogiske aktiviteter starter om formiddagen.

Ca. 3 måneder efter opstart i Klatretræet indkalder vi til en samtale om barnets trivsel. Inden samtalen udfyldes en dialogprofil fra Rambøll som der tages udgangspunkt i til samtalen. Vi beskriver for forældrene hvordan vi oplever barnet her i Klatretræet og er nysgerrig på barnet adfærd i hjemmet og sammen med familien.

For at følge barnets sproglige udvikling bliver der når barnet fylder 2 år, udarbejdet en Sprogtrappen og ved 3- og 5 år udarbejdes en sprogvurdering.

Vi oplever at langt størstedelen af forældrene i større eller mindre grad beder om vejledning omkring barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi tilpasser vores vejledning til de forældre vi sidder overfor, men vi har også mod til at spørge ind når noget er svært eller udfordrer og vi respekterer at familier har forskellige værdier. Vores fokus er barnets perspektiv.

Vi afholder samtaler efter behov i Klatretræet. Der er hos nogle børn brug for et tæt samarbejde imellem forældrene og os, for bedst muligt at støtte op om barnets trivsel, udvikling og læring. Nogle gange er der også andre fagprofessionelle som talepædagog, psykolog med mere, med i samarbejdet.

Der hvor det giver mening deltager forældrene også i overleveringsmødet til skole & SFO.

Vi afholder årligt forældremøder med fokus på hvordan forældrene kan understøtte deres barn. Vi har haft emner som f.eks. sprog og dannelse på programmet.

Vi oplever et godt og positivt samarbejde med forældrene. Og får positive tilbagemelding på vores forældremøder som vi oplever, giver mening for forældrene.

Børn i udsatte positioner

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljøer, så de understøtter læring, trivsel, udvikling og dannelse hos børn i udsatte positioner?
- Har vi i tilstrækkeligt omfang faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi har blik for alle de børn, der er i periferien af børnefællesskabet - og dem, hvis udsathed er mindre synlig?
- Hvordan fungerer vores eventuelle samarbejde med andre instanser som PPR, sundhedspleje, tale- hørepedagog mv.?

Refleksion

Vi arbejder ud fra de to mål spor

1. At alle børn bliver en del af fællesskabet.
2. At alle børn bliver så dygtige de kan.

Det, at alle børn har en primær pædagog, at børnene er tilknyttet en fast gruppe med faste voksne, gør at vi har et rigtigt godt overblik over de børn, som møder udfordringer i deltagelse og i samspillet med de andre børn.

Den pædagogiske tilgang til et barn i en udsat position afhænger i høj grad af barnets behov. Vi ser barnet, lytter og bestræber os på at forstå hvad der udfordrer og den adfærd barnet udviser. Vi ser forældrene som meget vigtige samarbejdspartner og en ressource i arbejdet omkring børn i udsatte positioner. Vi arbejder med udgangspunkt i Herning Model Dagtilbud og bruger udviklingsplaner som arbejdsredskab.

Vi har faglig sparring på gruppemøder, med AKT, på RCM (Resource Center Møde) hvor vi har mulighed for sparring med relevant fagpersonale som talepædagog, sagsbehandler, sundhedsplejerske og psykolog. Der afholdes Fælles forum møder, Netværksmøder samt opfølgingsmøder efter behov. Vores oplevelse er, at vi i meget høj grad lykkes med at skabe trivsel og deltagelse for alle børn i Klatretræet.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilke gode eller dårlige erfaringer har vi med pædagogiske tiltag og initiativer rettet mod kommende skolebørn?

- Hvad mener vi, er de vigtigste faktorer for, at børn oplever tryghed og sammenhæng i overgange?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med skole, fritidshjem/SFO eller andre dagtilbud i forbindelse med overgange?
- Hvordan kan vi følge op på, hvordan børnene har oplevet overgangen fra dagtilbud til skole eller SFO/fritidshjem?

Refleksion

Vi byder alle nye børn og forældre velkommen med et velkomstbrev hvor de inviteres til et besøg. Målet med besøget er at få hilst på hinanden, forventningsafstemme, få viden om barnet og få lagt en plan for opstarten i Klatretræet.

Når børnene kommer fra dagplejen, kommer dagplejemødrene ofte på besøg i børnehaven. Har der været en særlig opmærksomhed på et barn i dagplejen, indkalder dagplejen til et overleveringsmøde sammen med forældrene, så vi er bedst klædt på til at modtage barnet.

Vi har en åben invitation til byens dagplejere om at komme på besøg hos os hele året.

Vi har et tæt samarbejde med sundhedsplejersken, som også deltager i enkelte opstartssamtaler med forældrene når barnet starter i vuggestue.

De børn der går i Klatretræets vuggestue får en stille og rolig overgang til børnehaven. De ældste vuggestuebørn spiser frokost sammen med de yngste børnehavebørn. De kommer på besøg i børnehaven, sammen med en pædagog fra vuggestuen 2-3 gange ugentligt inden opstart og kommer med på børnehavens legeplads. Vi har morgensang hver mandag morgen for alle børn i Klatretræet, her deltager børnene fra vuggestuen også. Inden børnene i børnehaven starter i Klatretræets førskolegruppe Lærkegruppen er de på besøg flere gange.

Overgange fra Klatretræets førskolegruppe Lærkegruppen og til Kibæk skole & SFO: Vi har et årshjul hvor vi fra første i marts og frem til opstarten 1.juni kommer på besøg hos hinanden samt laver aktiviteter sammen. Vi afholder i maj måned overleveringsmøder med Kibæk skole & SFO. Forældrene inviteres med til overleveringsmødet med skole & SFO hvis der har været et samarbejde med eksterne samarbejdspartnere omkring barnet. De relevante samarbejdspartnere inviteres også med til mødet.

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - FOKUSOMRÅDER

Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Refleksion

Vi er opmærksomme på relationerne imellem barn og voksen, samt børnene imellem og at alle børn er en del af et fællesskab.

Vi skaber tryghed ved at vise interesse og omsorg for barnet. Vi har et tydeligt verbalt- og kropssprog og har fokus på den positive kommunikation. Vi lytter til børnene og er opmærksomme på at alle børn føler sig set og hørt. Personalet viser engagement når de deltager i aktiviteter og lege sammen med børnene.

Vi hjælper børnene i deres kommunikation " Hvordan kan Fie være med i Jeres leg?", " Ved Sofus at du ikke har lyst til at lege den leg mere?" eller " Har du en god ide til .....".

Vi bruger Fri for Mobberi og samtaler/ øver med børnene, hvordan er man en god ven? Hvordan kan man se på andre hvordan de har det? Hvordan kan vi hjælpe hinanden?

Vi skaber tryghed for børnene i faste børnegrupper med faste kendte voksne samt i kendte spisegrupper. Vi sikrer leg i mindre grupper med og uden voksenstøtte. Vi har fokus på mindre grupper i f.eks. garderoben; at børnene går i garderoben i små hold i stedet for alle på en gang. Det at vi har en kendt struktur og rutiner igennem hele dagen, oplever vi, skaber tryghed for børnene.

Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?

- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Refleksion

Vi er godt på vej i Klatretræet med at skabe en god evalueringskultur.

Vi arbejder systematisk med data og afprøver løbende forskellige evalueringsmetoder, disse kan resulteret i ændring af praksis. F.eks. er det via navn og mærke blevet nemmere for de ældste vuggestuebørn at finde deres tøjpose, hvilket har gjort dem mere selvhjulpne. Vi har erfaret at det at have garderobe i nærheden af en god ven har større betydning end vi først troede. Og at vores 3-4 årige børn var langt mere selvhjulpne end vi egentlig regnede med. Det har også medvirket til at vi har sat fokus på hvordan vi hjælper forældrene til den gode aflevering i vuggestue og i børnehaven.

Vi evaluerer løbende på gruppemøder og Teamkoordinatormøde - sammenhængen imellem de pædagogiske læringsmiljøer samt den fysiske indretning og børnenes trivsel og læringsmuligheder.

Det har resulteret i små ændringer i den fysiske indretning som f.eks. en halv mur i den ene ende af hjerterummet, så der nu er mulighed for et ekstra bord til frokost og et tegnebord om morgenen, til de børn der ikke skal have morgenmad. Vi har også flyttet et depot rum til den anden ende af huset og skabt et lille ekstra rum til leg. Det er også på disse møder vi løbende evaluerer, om de rum som er indrettet til leg og aktivitet for børnene også passer til den børnegruppe der pt. går i børnehaven.

Vi har også ændret på morgenrutinen; så nu åbner vuggestue og børnehave sammen og børnene fordeler sig til grupperne efterhånden som personalet møder ind.

Vi har haft fokus på ydretimerne af vores åbningstid. Målet har været at skabe ro til leg og fordybelse, samt at udnytte de gode rammer vi har. Dette har vi fået flere positive tilbagemeldinger på fra forældrene.

ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

Inddragelse af lokalsamfundet (og forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Bestyrelsen orienteres generelt om det pædagogiske arbejde og om udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan.

Vi bor nabo til Kibæk skole & SFO samt til Kibæk krydsfelt.

Vi har et godt samarbejde med SFO og indskoling omkring overgangene. Derudover inviterer vi hinanden til generalprøver som f.eks. MGP. De ældre elever på skolen kommer i praktik og laver forløb hos os som led i deres emneuger.

Kibæk krydsfelt leverer vores sunde frokost måltid, her spiser størstedelen af børnehavebørnene også dagligt.

Vi besøger plejehjemmet løbende igennem året, hvor en gruppe børn synger for de ældre.

Vi benytter os af de tilbud som det lokale Kibæk biblioteket tilbyder.

Vi besøger kirken til jul som en kulturel aktivitet.

Vi bruger også de grønne områder i byen som park, sø og skov.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har til huse i en nybygget bygning fra april 2018. Vi har et godt indeklima og har en politik om at der indenfor skal bruges indesko, så gulvarealerne kan udnyttes optimalt til leg og aktiviteter. Vi har fokus på æstetik sammen med funktion i vores indretning. Vi har også en opmærksomhed på at inventar, såsom lyddæmpende borde. De forskellige rum er indrettet så det er tydeligt hvad man kan lege og indbyder

dem til legen f.eks. køkken, far-mor-barn-leg, Lego, kreativ, interaktivt gulv eller vores motoriksal. Vi skaber rum for fysisk aktiv leg og for stille lege. Vores legeplads giver børnene mulighed for motorisk udfoldelse via legeredskaber, en bakke, små klatretræer og krat til at gemme sig og bygge huler i. Derudover er der en kæmpe sandkasse i forbindelse med legehuse som indbyder til leg. Vi har en opmærksomhed på relationer og trivsel, både på det enkelte barn og på børnefællesskabet. Vi ser både det stille barn, det aktive og barnet der er i en udsat position. Vi arbejder forebyggende med "Fri for mobberi", som er et antimobbe-program for børn i alderen 0-6 år. De planlagte aktiviteter og frokostmåltidet for børnene gennemføres i mindre grupper med faste voksne. Den øvrige tid af dagen har personalet opmærksomhed på at fordele sig med mindre grupper af børn så der skabes rum og plads til leg og fordybelse. Personalet har en stor opmærksomhed på, at de er rollemodeller for børnene.

DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- trygt kan færdes i hele huset og har kendskab til alle voksne
- kan indgå i tætte relationer med andre børn
- kan give udtryk for egne behov, men også kan tilsidesætte dem
- øver sig i impuls kontrol
- føler og tager ansvar for sig selv og andre
- føler sig som en del af fællesskabet/gruppen
- føler sig betydningsfulde i sig selv og at alle børn har en betydningsfuld voksen.
- udvikler selvværd

- lærer at håndtere konflikter og beder om hjælp
- kan skelne fantasi fra virkeligheden
- bliver tolerante og kan rumme forskelligheder
- bliver modige og tør prøve nyt
- udvikler evnen til fordybelse, opmærksomhed, udholdenhed, koncentration og eftertanke

Vi gør følgende:

I Klatretræet arbejder vi ud fra en anerkendende tilgang og tror på at alle børn gør det bedste de kan. Derfor er vi altid meget nysgerrige på barnets perspektiv. Vi guider børnene i leg, legegrupper og relationer med hinanden og hjælper dem derved til at få øjnene op for hinanden. Vi har fokus på, at alle hjælper hinanden og fremmer derved følelsen omkring at alle er betydningsfulde i fællesskabet. Vi øver sammen med børnene det der er svært og italesætter at det er ok at øve sig. Vi venter på tur og lytter til hinanden. Vi skaber rum for at børnene kan fortælle deres historier.

Vi har en kendt struktur og opstiller tydelige samt overskuelige pædagogiske læringsmiljøer til både leg og planlagte aktiviteter. Vi sætter ord på børnenes følelser og intentioner, samt guider dem i at aflæse hinanden. Vi laver aktiviteter på tværs af grupper og hele huset, samt afholder fælles arrangementer. Vi sikrer via strukturen at alle børn har kontakt til kendte voksne i løbet af dagen.

Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- oplever de bliver set og anerkendt for lige præcis den de er
- udvikler empati
- udvikler samarbejdsevner
- tætte relationer til børn og voksne
- øver sig i konflikthåndtering på en tryk måde
- øver sig på at tage initiativ til leg med andre
- kan se og opleve værdien ved fællesskabet

Vi gør følgende:

Personalet både igangsætter, deltager og guider i leg.

Personalet guider børnene i at løse konflikterne selv fremfor at løse dem for børnene, her gives også rum for eftertanke " hvad kan du gøre en anden gang?", "Hvordan tror du Peter havde det?" eller " Hvem kunne du bede om hjælp?". Personalet sætter ord på følelser, intentioner og hvad der kan være svært. Børnene deles dagligt i mindre grupper til leg og aktiviteter, både planlagt og spontant. Personalet har øje for relationernes betydning for børnene når de inddeles i grupper, spisegrupper, legegrupper eller i garderoben.

Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- udvikler et stort ordforråd samt en god sprogforståelse
- bliver bekendte med at der findes flere sprog
- får lyst og modet til at kommunikere i forskellige sammenhænge
- bruger sproget til at løse konflikter
- udvikler deres kropssprog samt evnen til at aflæse hinanden
- kan argumentere med sproget
- kan lytte til en kollektiv besked og handle på den
- kan sætte ord på egne og andres følelser
- kan sætte ord på deres egen verden og deres oplevelser
- kan bruge sproget som adgang til det sociale fællesskab

Vi gør følgende:

I Klatretræet er de voksne meget opmærksomme på, at de er tydelige voksne *der gør det de siger de gør*. Personalet er opmærksomme på børnenes nonverbale udtryk og støtter børnene i at sætte ord på. Der øves turtagning med børnene, at lytte og at byde ind. Vi har fokus på dannelse og hvordan vi taler til hinanden. Personalet benævner genstande og sætter ord på handlinger og intentioner, både børnenes og de voksnes. I konfliktsituationer opfordrer og hjælper personalet børnene til at sætte ord på deres

oplevelse af situationen og hjælper på den måde børnene frem til en fælles løsning. Vi læser dialogisk læsning og indbyder børnene til dialog om historien. Vi bruger SangGlad som et pædagogisk redskab f.eks. synges børn til ro, vi synger inden maden eller når vi rydder op. Vi har planlagte SangGlad forløb med alle grupper og morgensang hver mandag morgen. Vi sætter årligt ekstra fokus på sproget i en periode og arbejder med emner som *rim & remser* eller *kommunikative strategier* i hele huset.

Der udarbejdes følgende sprogvurderinger på alle børn, ved 2 år SPROGTRAPPEN og når barnet er 3 og 5 år. Hos flersprogede børn udarbejdes der også en sprogvurdering ved 4 år. Har barnet en lav scorer udarbejdes en handleplan for det enkelte barn.

Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- udvikler både fin- og grov-motoriske kompetencer.
- oplever glæde ved bevægelse
- bliver stimuleret via sanserne
- udvikler kropsbevidsthed
- udvikler selvhjulpenhed
- oplever glæde ved stille aktiviteter

Vi gør følgende:

I Klatretræet arbejder vi på at skabe mulighed for bevægelse og mulighed for fordybelse. Dette via de fysiske rum indenfor, legepladsen men også via de planlagte pædagogiske aktiviteter. På denne måde sikre vi mulighed for både lav og høj aktivitet igennem hele dagen. Personalet skaber pædagogiske aktiviteter med bevægelse, der udfordrer sanserne samt massage og børneyoga. Vi benytter vores motoriksal til både planlagte aktiviteter med udgangspunkt i pædagogisk idræt og til spontane fysiske lege. Vi prioriterer legen udenfor. Vi benævner kroppen. Vi har fokus på læringsmiljøer der indeholder børnenes selvinitierede lege og aktiviteter. Børnene bliver præsenteret for forskellige materialer, dette for

at øve finmotorikken f.eks. male, tegne, modellervoks med mere. Vi har fokus på rutiner i løbet af dagen og giver tid samt guider børnene i at øve selvhjulpethed. Vi har løbende dialog med forældrene omkring værdien af, at barnet øver selvhjulpethed.

Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- lære at man skal værne om og respektere naturen.
- finder glæde ved at færdes i naturen.
- undres og udvikler evnen til at analysere og reflektere over naturfaglige fænomener
- får en begyndende forståelse for sammenhænge i deres egen verden og omverdenen
- Udvikle forståelse for tal, mængder, relationer, begreber og symboler

Vi gør følgende:

I Klatretræet leger vi ude i al slags vejr så vi mærker naturen på egen krop. Vi taler om vejret og årstiderne der skifter. Vi taler om vand, lys, skygger, solen, sne og begreber som vådt/tørt eller koldt/varmt. Vi studerer dyrelivet på legepladsen og på ture: snegle, fodre ænder ved søen, regnorme, larver, insekter, fugle med mere. Vi opfordrer børnene til at tælle og reflektere sammen med dem over de naturfænomener som vi iagttager og deres årsagssammenhænge. I det år børnene fylder 4 år er de en del af Kastanjegruppen her er der særlig fokus på udeliv og ugentlige ture ud af huset. Til bedsteforældredag planter alle børn planter i vores højbede på legepladsen. Vores førskolegruppe Lærkegruppen deltager hvert år i Grøn inspirationsdag.

Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi skaber mulighed for at børnene:

- udvikler evnen til fantasi og forestillingsevne
- opbygge nysgerrighed omkring *hvorfor* der afholdes f.eks. jul, fastelavn og påske.
- opbygger nysgerrighed omkring maden som vi spiser
- opbygger nysgerrighed på hinanden og lære at forholde sig til egne og andre kulturelle udtryk
- udvikler evnen til at udtrykke og opleve sanselige, rytmiske, kreative indtryk.

Vi gør følgende:

I Klatretræet forbereder vi os til højtiderne sammen med børnene f.eks. julepynt, der males påskeæg og fastelavnstønder. Vi taler med børnene om hvordan man afholder forskellige højtider, ud fra tanke om at gøre emnet nærværende og alderssvarende. Vi tager i kirke som en kulturel aktivitet inden jul. Afholder børne-julefrokost. Førskolegruppen går Lucia. Vi giver børnene mulighed for at udfolde sig kreativt, igennem sang og fortælle deres historier. Vi har hver mandag morgen - morgensang for alle børn i Klatretræet. Vi har mange traditioner i Klatretræet f.eks. pandekagedag, bedsteforældredag, forskellige arrangementer for forældre og søskende og vores førskolegruppe Lærkestuen deltager i børnehavernes forårskoncert i Herning kongrescenter hvert forår.